

til og at arbejde hver i sin Kreds, for at disse aandelige Interesser kunne fremmes gennem en sand og sund Udvikling i Folket. Naar derimod Mistillid kommer frem, vil jeg paa ethvert Punkt protestere imod den, fordi man maa sige, at i samme Grad, som man undlader at give den Raaderum, vil der heller ikke være Grund til at nære den. De aandelige Interesser have ganske vist den Egenkab, at de trænge til Hjælp og Støtte igennem Bevillinger, men forøvrigt ere disse dog ikke i og for sig nogen Nødvendighed for dem. De aandelige Interesser have nemlig den Livskraft i sig, at de bane sig Vej, enten de blive støttede af Bevillinger eller ikke, men ganske vist støttes de ved enhver Bevilling, som de faae, og ved Belvillie; det er i denne Belvillie, de have deres bedste Støtte. Jeg vil ønske, at disse Interesser ikke nogensinde skulle komme til at staae i et saadant Forhold, at de træde op for gennem en Kamp mod formeentlig Uvidenbed at tilkæmpe sig Krav paa og Ret til Bevilling, men jeg vil derimod ønske, at de mere og mere kunne blive mødte med den Belvillie, som støtter dem og altid støtter dem mere og mere.

H. C. D. Müller: Det ærede Medlem for Vejle Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) kom i Anledning af nogle Udtalelser, som han havde fundet paa tidligere Stadier i den vedkommende Sag, og i Anledning af Forhandlingerne om Kultusministeriet, ind paa Spørgsmaalet om Baisenhuset og dets Privilegium til Forhandling af Biblen. Den ene Grund, hvorfor jeg ønsker at tage Ordet i denne Sag, er den, at jeg har i alle de Forhandlinger, som have fundet Sted derom, aldrig nogensinde seet det oprindeligt Udgangspunkt blive fastholdt. En anden Grund for mig til at ønske Ordet er den, at det ærede Medlem talte som en saa varm Forsvarer af det brittiske Bibelselskab, at han tilsidt endte med at oplæse to af dets Agents trykte Resolutioner. Jeg maa da først bemærke, at det har undret mig, at i alle Forhandlinger, som ere foregaaede her paa Rigsdagen og i Kirkecommissionen og i Pressen om Forholdet mellem Baisenhuset og Bibelprivilegiet, har

man aldrig rigtigt vist hen til, hvorledes de to Ting oprindeligt ere blevene forenede. Der foreligger f. Ex. en Skrivelse fra Baisenhusets Bestyrelse til det brittiske Bibelselskab i London, hvort der henvises til Privilegiet af 1740 som Udgangspunkt, men det er aldeles forkeert blot at see Baisenhuset og Bibelprivilegiet som de to eneste her sammenknyttede Gjenstande; thi Sagen er nemlig den, at begge Ting ere i fordums Tid bragte ind under en tredie Indretning, som man af christelig Interesse, paa Grund af dens særlige christelige Charakter, troede bedst at kunne overdrage Bestyrelsen af dem begge, og det er det i 1714 oprettede Missionscollegium. Dermed havde man en langt videregaaende Tank end Missionen i Ostindien. Man vilde gjerne realisere den Idee, som de souvereine Konger saa ofte her i Danmark have forsøgt, nemlig at udforme den danske Kirke i mere selvstændige Institutioner, og det var Grunden til, at en i flere Henseender forskjelligartet Virksomhed til forskjellig Tid blev Missionscollegiet anvist. — Da der nemlig i Aaret 1715 blev stærkt klaget over, at man ikke kunde faae tilstrækkelige Bibler, og ikke billige Bibler nok hos den Mand, som havde Monopolet, nemlig Assesfor Laurentsen, og andre Bogtrykkere vilde trykke den billigere end han, saa kom der et kongeligt Rescript af 1ste Februar 1715, som tillod Missionscollegiet at forhandle om Trykningen med andre Boghandlere end den forhenværende Privilegiehaver, for at Bibler kunde blive lettere tilgængelige for Fattigfolk, og denne Tilladelse, som ledte til de første Bibeludgaver under Missionscollegiets Bestyrelse, var aldeles i christelig Månd, idet der ikke var Tale om at overføre en Indtægt, men kun om at lette Udbredelsen af Bibler. Da man saa efter Forbilledet baade for Missionscollegiet og for de billige Bibelsalg, nemlig det bekjendte Institut i Halle, vilde klynke til den begyndte Virksomhed ogsaa et Baisenhuss, lagde man ogsaa dette ind under Missionscollegiet ved dets endelige Organisation 1727; men at man ikke med den hele Foranstaltning fra 1715 paa nogen Maaade vilde vinde Indtægter ved et Monopol paa Salget af opbyggelige